

Izgradnja pristupa prirodi za djecu u danskim gradovima

Pauline Ansel-Henry

Pauline Ansel-Henry opisuje kako i zašto su dječji vrtići u danskim većim i manjim gradovima osigurali pristup prirodi.

Snijeg gusto pada i dvadeset dvoje djece od 3 do 5 godina jedva čekaju da izađu iz autobusa i zakorače u snijeg. Djeca su uzbuđena kad odgajatelj (u Danskoj ih zovu pedagogima) objave djeci da će pješčiti ostatak puta do sela u kojem će biti smješteni. Ta udaljenost od dva kilometra poprilična je za pješčenje kroz snijeg do koljena i dosta dugo traje; djeca i odgajatelj u snijegu rade figure anđela i ostavljaju otiske ruku i zadnjica.

Kad stignu, svima su promrzli prsti na rukama, nogama i cure im nosevi. Nakon presvlačenja u suhu odjeću okupljaju se oko vatre i razgovaraju o tome zašto se snijeg pretvara u vodu kad ga držiš u rukama. To je i jedan od razloga zašto je važno imati zavezane čizme i dobro zakopčanu jaknu.

Djeca dogovaraju pravila za grudanje: što se događa kad nekoga grudom snijega pogodiš u glavu i kako uočiti da to netko ne voli. Djeca redom pričaju svoja prijašnja iskustva sa snijegom: grudanje, skijanje i klizanje. Neka se djeca pitaju hoće li se kasnije vratiti autobusom, ili ovdje moraju prespavati. To pruža priliku za razgovor o ljudima koji danas žive na selu i kako je moralo biti nekad u prošlosti, kad nije bilo centralnog grijanja...

Većina tema toga dana je vezana za snijeg. Koristim ovu priču kako bih ilustrirala bit danske tradicije dječjih vrtića. Mi volimo 'ugrabiti trenutak' i priliku koju snježni dan pruža djeci, jer priroda nudi mnogo ovakvih trenutaka i iskustava. Izazov predstavlja i sve povezati s odgojno-obrazovnim planom. Priroda je uvijek bila važna za danske dječje vrtiće, a vidljiv je i njezin utjecaj

u našoj kulturi. Zadnjih deset godina jedno je švedsko istraživanje dokazalo kako su djeca koja se igraju vani znatije zdravija i tjelesno zdravija.¹ Još u sedamdesetim godinama 20. stoljeća, danski su dječji vrtići imali programe odlazaka gradske djece na izlete u prirodu i selo, no to su bile aktivnosti predviđene za djecu siromašnijih obitelji. Odveli bi ih u prirodu, i tamo bi se djeca igrala u šumi ili na polju sadila povrće. Neki su seoski vrtići imali u svom krugu i domaće životinje. Kako je vremenom sve više djece pohađalo vrtiće, među roditeljima je postalo popularno tražiti vrtić na selu. Vidjeti dijete kako slobodno trči, ili se zaprlja, bio je znak roditeljima da su se djeca zaista dobro zabavila.

U kasnim devedesetima, kad se pojačao pritisak i porasla potreba za sve većim brojem vrtića, lokalne su vlasti uspostavile veliki broj različitih modela ranog odgoja i obrazovanja. U nekima su djeca uglavnom provodila vrijeme na otvorenom cijele godine, a sklanjala se u zatvoreno kad je vrijeme bilo posebno loše. U nekima su autobusi bili preuređeni u vrtiće, tako da su neka sjedala ostavljena, a u ostatku autobusa uređeni su toaleti i mjesta za obroke i presvlačenje u suhu odjeću kad je loše vrijeme. Autobusi bi vozili u različita mjesta. U nekim je

autobusima putovala uvijek ista grupa, a u nekima su se djeca smjenjivala.

Danas je ovaj način vođenja dječjih vrtića dio danskog sustava za svu djecu, bez obzira živjela ona u gradu ili na selu. Isti se sustav sad proširuje i na škole. Neke škole počinju koristiti prirodu kao učionicu na otvorenom, jednom do dvaput tjedno, ne samo u nastavi biologije već i matematike i engleskog. Istraživanje pokazuje da ovakva vrsta nastave na otvorenome daje dobre rezultate.² Možda će za deset godina priroda i okoliš biti dio života za svu školsku djecu u Danskoj.

Pauline Ansel-Henry je savjetnica pri Danskoj nacionalnoj federaciji odgajatelja djece i omladine. pah@bupl.dk

¹ Grahn, Mårtensson, Lindblad (1997) Børns udeleg - betingelse og betydning. Pædagogisk Bogklub.

² Grahn (1991) Rapport fra forsknings-og udviklingsseminar og ude skole i Danmark (Bentsen og Enemærke 2009).

